

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני י"ג אדר תש"פ | דף היומי בבלי: שבת ג.

דף היומי בהלכה: מסעיף ג' עד סעיף ד'.

מוסר: שמירת הלשון - שער התורה פרק ו' ו'זהו' עד סוף פרק ו'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: מסכת אבות פרק ב משנה ט עד פרק ב משנה יב וכל מעשיך יהיו לשם שמים'

האם גם אתם סובלים מ'סתמונת המן'? | משמח הלבבות הרב מאיר שוורץ בגילוי מיוחד על ראשי התיבות של תשי"פ | רמת אלחנן: הרופא הגוי עמד נדהם מול עצם של תרגול הודו... | 1843

על דא ועל הא

היהודי השתחל בזהירות ובחשאי דרך חלון
בית המדרש, מתכוונן להתחיל בצעקות
'הצילו', למען יספיק רבי מרדכי להימלט.
אך לחרדתו נוכח כי כבר מאוחר מדי...

אם הם ישבו ולמדו הלכות קמיצת העומר ביום השלישי של הצום, אנחנו בוודאי נוכל
לחטוף היום שעת לימוד, גם אם לא הספקנו לאכול ארוחת בוקר מסודרת

את השעה. כבר היה מאוחר מדי.

הרה"ח ר' אהרן כהן

הדלת הייתה פתוחה והצורך האגגי כבר עמד בפתח. רבינו
מרדכי עמד ומסר את שיעורו. בהלה ופחד השתלטו ברגע אחד
על כל התלמידים. "ברחו מכאן", הורה רבי מרדכי לתלמידים
בניסיון להצילם.

ההלם שניכר על פני המן, בלט בחוש. "במה אתם עוסקים?"
התעניין אצל התלמידים בעוד רבי מרדכי נעמד לתפילה.
"למדנו..."

התדהמה ניכרה מחורי עיניו. "הייתי בטוח, שאחרי שלשה
ימים של צום, ודאי כבר נגמר לכם הכוח ללמוד", השתומם בקול.
"פשוט לשבת וללמוד כאילו כלום לא קרה? מה למדתם?" חזר
לשאלתו.

"למדנו 'עניינא דיומא', הלכות קמיצת העומר", נענה.
"אהממ..." הגיב קצרות, "אפוא עושים את הקמיצה הזאת?"
חיכה להסבר מניח את הדעת.

"בזמן שבית המקדש היה קיים, נהגה היום המצווה להביא

נקישות פרסות הסוס האצילי נשמעו בבירור, והלמות לבו של
היהודי שהשתרך בצד הרחוב הלכו וגברו.

אני מדמיין או לא? התחלחל. זה נראה 'הוא', צועד ליד סוס
אביר כיאה למעמדו. אך משהו לא מסתדר כאן: בדרך כלל הוא
הולך בגב זקוף, נהנה להתבונן במשתחוים לעומתו, כעת הוא
נדמה יותר כעכבר הממהר לאיפשהו.

השם ישמרנו! צעק בלבנו. אולי הוא רוצה למהר ולהרוג את
רבינו מרדכי. הרי זה לא סוד, כולם יודעים שעיקר שנאתו של
צורך היהודים - המן מכוון לעבר רבינו מרדכי. "אוי, לא!" הרים
עיניו בתחינה להשם יתברך בראותו את הצורך מתקרב באמת
לעבר בית המדרש.

לרגע חשב להימלט, אך במשנהו קלט: הוא חייב להיכנס לגוב
האריות. אולי הישועה תתגלגל דווקא על ידו.

כחוזר לשנות נעוריו השתחל לו דרך החלון, מתכוונן להתחיל
בצעקות 'הצילו' למען יספיק רבי מרדכי להימלט. אך הוא איחר

ולהקריב מנחת עומר..."

"די!" הצטווה המן, ופרץ בבכי בלתי נשלט. "קומץ הקמח שלכם דחה את עשרת אלפים ככר הכסף שלי!"
החרב מונפת עליהם להרגם ולהשמידם. כולם נבוכים, מבולבלים ומודאגים. בנוסף עומדים הם ביום השלישי לצום. ואז, בריכוז על-טבעי שרק המוח היהודי יכול להמציא, מתיישבים הם ללמוד הלכות 'קמיצת העומר', מצוה שנהגה בזמן בית המקדש. איך הם הצליחו לעשות זאת? איננו יודעים!
אבל ישנם דברים שאנו כן יודעים! בימי הפורים הבאים עלינו לטובה, כשכולנו מבולבלים מהמולת היום, רעבים משום שמהבוקר עוד לא הספקנו לטעום משהו נורמלי, ועייפים בגלל הריצות מכאן לשם, או אז, כבימי מור והדס נשנס מותניים ונקיים

מצוות 'עד דלא ידע' באופן מהודר ומשובח: יחד עם החברותא או השיעור נתנתק קצת מההמולה ונתחבר לחיים, לשעה מוקדשת ללימוד התורה.
ובוודאי בכוח לימוד התורה ובזכות מרדכי ואסתר נזכה בימים גדולים אלו להיושע בכל העניינים הנצרכים לנו ולביתנו בגשם וברוח. ותקוותם לכל דור ודור.
א פריילכען פורים
און א פריילכען תמיד!

(התפרסם בגיליון 'גדיל תורה')

לשליחת תגובות לכותב המאמר: a0533185209@gmail.com

סגולות וישועות

סגולה לתענית אסתר

"ביום תענית אסתר יאמר פרק כ"ב בתהילים, ישפוך שיחו לפני השם ויבקש בקשתו, ויזכיר את מרדכי ואסתר אשר בזכותם נעתר הקדוש ברוך הוא, ויפתח לו שערי רחמים ויתקבל תפילתו"

אָרְיָה טִרְף וְשֹׂאג: (טו) כַּמִּים נִשְׁפַּכְתִּי וְהִתְפַּרְדּוּ כָּל עֲצֻמוֹתַי הִיָּה לְבִי כְּדוֹנָג נִמַּס בְּתוֹךְ מַעֲי: (טז) יִבֶּשׂ כְּחֶרֶשׁ כַּחֲי וְלִשׁוֹנִי מְדַבֵּק מִלְּקוֹחַי וְלַעֲפָר מִנּוֹת תִּשְׁפֹּתֵנִי: (יז) כִּי סִבְבוּנִי כְּלָבִים עַד־תִּמְרָעִים הַקִּיפּוּנִי כְּאָרִי יָדִי וְרַגְלִי: (יח) אֲסַפֵּר כָּל עֲצֻמוֹתַי הַמָּה יִבְיטוּ יִרְאוּ בִי: (יט) יִחַלְקוּ בְּגִדֵי לִהֵם וְעַל לְבוּשֵׁי יִפִּילוּ גּוֹרֵל: (כ) וְאַתָּה יְקַנֵּן אֶל תִּרְחַק אֵילוֹתַי לְעִזְרָתִי חוֹשָׁה: (כא) הַצִּילָה מִחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כָּל־בְּיָדֵי: (כב) הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אָרְיָה וּמִקְרָנֵי רַמִּים עֲנִיתֵנִי: (כג) אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ לְאָחִי בְּתוֹךְ קִהֵל אֲחַלְלֶךָ: (כד) יִרְאֵי ה' הִלְלוּהוּ כָּל זֶרַע יַעֲקֹב כְּבִדּוּהוּ וּגְוָרוּ מִמֶּנּוּ כָּל זֶרַע יִשְׂרָאֵל: (כה) כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקֵּץ עָנּוֹת עָנִי וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבִשְׁוֹעוֹ אֱלֹהֵי שָׁמַע: (כו) מֵאַתָּה תִּהְלָתִי בְּקִהֵל רַב נְדָרֵי אֲשַׁלֵּם נִגְדֵי יִרְאִיו: (כז) יֵאָכְלוּ עֲנוּיִם וְיִשְׁבְּעוּ יִהְלְלוּ יִקְנֹךְ ה' דִּשְׁוִי יָחִי לְבַבְכֶם לְעַד: (כח) יִזְכְּרוּ וְיִשְׁבּוּ אֶל יְקִנֹךְ כָּל אֲפַסֵּי אֶרֶץ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל מִשְׁפַּחוֹת גּוֹיִם: (כט) כִּי לֹה' הַמְּלוֹכָה וּמִשְׁלֵל בְּגוֹיִם: (ל) אֲכַלּוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ כָּל דְּשָׁנֵי אֶרֶץ לְפָנָיו יִכְרַעוּ כָּל יוֹרְדֵי עֶפְרָ וְנִפְשׁוּ לֹא חַיָּה: (לא) זֶרַע יַעֲבֹדְנוּ יִסְפָּר לְאֹדְנֵי לְדוֹר: (לב) יִבְאוּ וְיִגִּידוּ צְדָקָתוֹ לְעַם נֹלַד כִּי עָשָׂה:

מובא בספר "קב הישר": "ביום תענית אסתר יאמר פרק כ"ב בתהילים, ישפוך שיחו לפני השם ויבקש בקשתו, ויזכיר את מרדכי ואסתר אשר בזכותם נעתר הקדוש ברוך הוא, ויפתח לו שערי רחמים ויתקבל תפילתו."

תהלים פרק כב

(א) לְמַנְצָה עַל אֵילַת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד: (ב) אֱלֹהֵי אֱלֵי לְמָה עֲזַבְתָּנִי רְחוֹק מִיִּשְׁוֹעָתִי דְבַרִּי שְׂאֵגְתִּי: (ג) אֱלֹהֵי אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶנּה וְלַיְלָה וְלֹא דוֹמְיָה לִי: (ד) וְאַתָּה קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהַלּוֹת יִשְׂרָאֵל: (ה) בָּךְ בָּטְחוּ אֲבֹתֵינוּ בָּטְחוּ וְתִפְלָטְמוּ: (ו) אֱלֹהֵי זַעֲקוּ וְנִמְלָטוּ בָּךְ בָּטְחוּ וְלֹא בּוֹשׁוּ: (ז) וְאַנְכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם: (ח) כָּל רֵאִי יִלְעָגוּ לִי יִפְטִירוּ בְּשִׁפְהָ יִנְיַעוּ רֹאשׁ: (ט) גַּל אֶל ה' יִפְלָטְהוּ יִצִּילְהוּ כִּי חִפֵּץ בּוֹ: (י) כִּי אַתָּה גָחִי מִבְּטָן מִבְּטִיחִי עַל שְׂדֵי אֲמִי: (יא) עֲלִיָּה הַשְּׁלֵכְתִי מִרְחֹם מִבְּטָן אֲמִי אֱלֵי אַתָּה: (יב) אֶל תִּרְחַק מִמּוֹנֵי כִּי צָרָה קְרוּבָה כִּי אִין עוֹזָר: (יג) סִבְבוּנֵי פְרִים רְבִים אֲבִירֵי בָשָׁן כְּתִירוּנֵי: (יד) פָּצוּ עָלַי פִּיָּהֵם

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל
שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

"תש"פ ראשי תיבות: תצביע שלוש פעמים": מיוחד לפורים - ראיון רציני ביותר עם משמח הלבבות הרב מאיר שוורץ שליט"א

על ההבדל בין שמחה לליצנות, על כוחה של שמחה לקרב רחוקים, ומהו הפתרון לאנשים עצובים

שמחה אמיתית".

הרצאותיו של הרב מפורסמות בשמחה ובהומור שהן מקרינות לקהל. האם יש עניין בהומור כשלעצמו, או שזהו רק תמריץ להעברת מסרים?

"המטרה שלה היא להפוך את השומע לכלי לקבל את המוסר. אין מטרה בפני עצמה שנקראת בדיחותא. חשוב מאוד להקפיד שהאדם לא ילך הביתה עם הבדיחותא, אלא עם המסר. הבדיחותא היא מעין גז צחוק כדי 'להבליע' את המסר המוסרי, כפי שידוע משלו של המגיד מדובנא, על ילד המסרב ליטול תרופה לא טעימה, אלא רק באמצעות ממתק. אם אתה רוצה הגדרה לשיטת העבודה שלנו, הייתי מנסח זאת כך: 'שמחים בצאתם וששים בבואם', ובאמצע, בין לבין, 'עושים באימה רצון קונם'".

כדי להמחיש זאת, מספר הרב: "הייתה הרצאה בפני קהל בחדרה, רציתי לדבר על שכר ועונש. הייתי חייב להדגיש שיש גיהנום. אבל יש כאן בעיה, אנשים מטבעם לא אוהבים לשמוע על הנושאים הללו, ובכלל אנשים לא אוהבים לשמוע מוסר. מה אני עושה? שאלתי: יש כאן מישהו שחילל שבת? הצביעו כמה אנשים. אמרתי להם: אתם במדור 4 של הגיהנום - והתחלתי לתאר כמה אורך ורוחב התא, כמה מעלות חום יש בו. אחר כך שאלתי: יש כאן מישהו שאכל את הבשר החדש ממקסיקו? הצביעו כמה אנשים. אמרתי להם: אתם במדור 2 - וכן על זה הדרך.

"ראיתי שיש מתח ואנשים עוזבים את האולם. בדיוק באותו רגע, ממש משמים, נעמד אחד המשתתפים שהיה נמוך ושאל: איפה יכניסו אותי? אמרתי לו: 'אתה נמוך, אז יהיה לך מקום במיקרוגל'. כולם צחקו. אז מצד אחד הקהל שמע את המסר הרציני של גיהנום עם העוצמה שלו, מצד שני הוא שמע מיקרוגל. בשביל זה ההומור כה חשוב.

"בהזדמנות אחרת", מספר הרב שוורץ, "סיפרתי את המעשה הבא: היה אחד שנגזר עליו מוות בתליה. הכינו את כל האמצעים, והבטיחו לו כנהוג שיגשימו לו את משאלתו האחרונה. הוא אמר: 'אני רוצה לאכול אבטיח'. אמרו לו: 'השתגעתי? זאת לא העונה, רק בעוד חצי שנה יהיה אבטיח'. אז הוא ענה: 'אין בעיה, זו הבקשה האחרונה שלי, לחכות לעונה הבאה...' ואז באו ליהודי. שאלו אותו, מהי בקשתך האחרונה? הוא אמר: 'הבקשה האחרונה

"לאחר שקיימנו את מצוות שנת תש"פ, אפשר להתחיל לשוחח"... אומר הרב מאיר שוורץ בפתח השיחה. מהי מצוות שנת תש"פ? - "תש"פ ראשי תיבות: תצביע שלוש פעמים... בעצם לא בטוח, יתכנו גם שש פעמים, שבע, שמונה"...

זו היתה פתיחתה של השיחה הרצינית והשמחה יחדיו, לקראת ימי הפורים הבאים עלינו לטובה.

מהי המעלה הגדולה של השמחה?

"שמחה היא לא מצות עשה. יש רק עניין לעבוד את ד' בשמחה כפי שכתוב 'תחת אשר לא עבדת את ד' אלוקיך בשמחה'. אלא מה, דרך השמחה, אפשר להגיע לכל המצוות והדרגות. ואגב, המדד האמיתי של שמחה נמדד בזמנים קשים של שלום בית, פרנסה וחינוך הילדים ועוד. השמחה היא מגן ומחסה. הרי ידוע בשם הגאון מוילנא שהמצוה הכי קשה בסוכות היא לא ארבעה מינים אלא 'ושמחת בחגך'.

היכן שהולכים נתקלים באנשים עצובים, מיואשים, חסרי שמחה. מהי הסיבה לכך?

"הכל מתחיל מחוסר סיפוק. אני קורא לזה 'תסמונת המן'. מה לקח את הסיפוק מחייו של המן? שהיה אדם אחד בלבד שלא השתחוה לו, 'וכל זה איננו שווה לי'".

ישנה בעיה להיות בעצבות?

"רבי אהרן מקרלין זיע"א, היה אומר כי עצבות היא לא אחת מהעבירות שבתורה. אלא מה, דרך העצבות מגיעים לכל העבירות".

מה עושים?

"התיקון לזה: 'איזהו עשיר, השמח בחלקו'. ברגע שאתה מפנים את העובדה כי אתה בן של מלך והכל מלמעלה - הכל מובן. יש אנשים שמחפשים את השמחה במדיטציות, באלכוהול ובדברים יותר גרועים. הפסוק מביא לנו טיפ ותיק ובעל ניסיון: 'דעו כי ד' הוא אלוקים הוא עשנו ולו אנחנו'.

"רואים בחוש שאנשים שומרי תורה שמחים פי כמה. באחד הסמינרים בהם הרציתי, השתתף תקליטן המופיע בפני קהלים רבים. הוא שאל אותי: איך זה שבחנותו של בני תורה תחת הפרדה מוחלטת אני רואה בחורי ישיבות הרוקדים ברצף במשך שעות ארוכות? מאיפה האנרגיות? ממה הם שמחים? אמרתי לו: בחורי ישיבה רוקדים מתוך הלב, לכבוד מלך מלכי המלכים. זו

שלי היא לברך ברכת החמה'...

"ואם כבר ברכת החמה, אבא אחד איים על בנו בעונש שלא ייקח אותו יחד איתו לברכת החמה. הבן ענה: 'אם אתה לא לוקח אותי השנה, בפעם הבאה אני לא אקח אותך'..."

הרב שוורץ ממשיך: "שלמה המלך, החכם מכל אדם, כותב: טוב לכת אל בית האבל מלכת אל בית המשתה. אני פירשתי את זה על דרך ההלצה: מבחינה קולינרית, טוב ללכת לבית האבל של ספרדים מאשר לבית המשתה של האשכנזים, כאשר לא אחת אחרי החתונה אתה צריך להשלים את הארוחה עם מנת שווארמה וכדומה".

יש דוגמא לחזרה בתשובה בעקבות הרצאה של הרב?

"הדוגמה המעניינת ביותר שהיתה לי היא אדם שבא להרצאה שלי כדי לשמוע מוסר בצורה של חיוך ובסוף הוא אמר לי שחזר בתשובה דווקא מתוך תשובה עמוקה שהבאתי. הבאתי את השאלה מדוע שלמה המלך אמר 'כמים פנים אל פנים' ולא 'כיין פנים אל פנים'? זו היתה תשובה עמוקה ומדהימה של הגאון מוילנא בצירוף גימטריא. קם אותו יהודי ואמר: 'אם יש כזו עמקות במערכת הדתית, אני רוצה להיות חלק מזה' - וחזר בתשובה".

אילו דברים לא ייאמרו לעולם בהרצאות?

"דברים שהם לא בקונצנזוס. תמיד אני משתדל לא להיכנס לנושאים שיש עליהם מחלוקת בדעת הקהל. אם אפשר לקרב בדבר שכולם מסכימים עליו, זה עדיף פי כמה וכמה. מצד שני, לפעמים דווקא הקהל טורף את הקלפים. הרי בהרצאה הקהל גם

הוא חלק אינטגרלי ומה תעשה אם פתאום נעמד אדם מהקהל ומנחית עליך שאלה בנושא שלא רצית לגעת בו?".

כיצד מתאימים את התכנים בהרצאה לקהלים השונים?

"כתוב 'ודע לפני מי אתה עומד'. כשמרצה עולה על הבמה, החכמה היא להסתכל בעיניים של הקהל ולהתאים את התכנים לפי הקהל. מה שכן, אני יכול להגיד לך שהכוח של השמחה וההומור תופס בכל שפה, כי כשאתה רואה אדם שמח, אתה לא צריך שפה".

האם על המרצה להיות אדם שמח כדי שיוכל לשמח?

"במסכת תענית מובא הסיפור על אליהו הנביא, שאמר לרבי ברוקא כי אנשים המשמחים את הבריות וגורמים ביניהם לשלום, הם בני עולם הבא. רש"י על המקום מדגיש כי מי הוא בן העולם הבא, דווקא מי ששמח בעצמו ומשמח אחרים. כדי שהשמחה תיכנס ללבבות, האדם המשמח חייב להיות שמח. אם לא, הוא לא יכול לשמח. שמחה באה מבפנים החוצה והוללות באה מבחוץ פנימה. אדם ריקני לוקח אלכוהול וחומרים כימיים אחרים שמדליקים אותו, אבל זו שמחה שלא באה מנימי הנפש".

מסר לסיום...

"על כל אחד מאיתנו מוטלת חובת הקרנת השמחה על הסובבים. השאיפה שלי היא שיראו את השמחה על פניו של כל אדם. אם אתה רואה יהודי הולך בשמחה, אין לך קידוש ד' גדול מזה".

הסיפור היומי

"הרופא הגוי עמד משתאה למול המראה, והוציא מפיו את המלים: 'אנחנו אנשי רפואה, ויש לנו חכמה; אבל העם היהודי הוא עם קדוש!'..."

"וכל שרי המדינות והאחשדרפנים... מנשאים את היהודים"

א): "מי שיש לו עצם בגרונו, מביא מאותו המין ומניח ליה על קדקדו ולימא הכי, חד חד נחית בלע בלע נחית חד חד". אלא שמרוב הבהלה לא זכרו את התנאי המובא בגמרא - "מביא מאותו המין", דהיינו מאותו המין שנתקע בגרונו, והביאו עצם של בשר רגיל, לא של תרנגול-הודו, והניחו על קדקדו של בן-הבית. משלא חל שיפור, הובהל רופא גוי המתמצא בתחום זה. הוא הגיע עם המלקחיים המיוחדים שלו, בדק את הגרון אמר שאין הוא מצליח לראות את העצם, כיוון שהיא תקועה עמוק-עמוק בפנים, והציע לנסוע מיד לבית החולים. בני המשפחה אמרו לרופא שהם לא מוכנים לחלל את השבת לפני שיעלו אל ביתו של הגר"י זילברשטיין.

"הרופא", סיפר הרב שליט"א בסעודה שלישית פרשת 'יתרו',

"כאשר שומעים אדם גוי המשבח את קדושתו של העם היהודי", אומר הגר"י זילברשטיין שליט"א, "אין לך קידוש שם שמים גדול מזה. כך קרה לנו פעם בליל שבת, כאשר משפחה הגיעה אלינו עם בחור אחד שעצם נתקעה עמוק בגרונו..."

הכל החל בסעודת שבת נינוחה בבית אחת המשפחות החשובות ברמת אלחנן. המשפחה הסבה ליד השלחן, והבנים הידועים כברי-אוריין וכתלמידי חכמים השמיעו דברי תורה. לקראת סוף הסעודה אחד מבני הבית אנחה, ועד מהרה התברר שעצם של 'תרנגול-הודו' נתקעה בגרונו. עצם זה היא קשה במיוחד, וההרגשה היתה שהעצם נתקעה במאוזן בתוך-תוכו של הגרון.

נזכרו בני הבית בסגולה המובאת בגמרא (שבת, דף ס"ז ע"ב

"לאחר שהניחו עצם של הודו, ואמרו את הנוסח, השתחררה העצם התקועה. ניתוח מסובך למדי נמנע מהבן. הודו לה' כי טוב. לא שדברי חכמים צריכים לראיה, אבל כשזוכים לראות עין בעין את ישועת ה' ע"י אותן סגולות שנאמרו בגמרא, אי אפשר שלא להתחזק באמונה שלימה.

"הרופא הגוי עמד משתאה למול המראה, והוציא מפיו את המלים: 'אנחנו אנשי רפואה, ויש לנו חכמה; אבל העם היהודי הוא עם קדוש!'..."

(מתוך 'קול ברמה' - גליון 337 אדר תש"פ)

"חשב שאין אנחנו מודעים לחומרתו של אירוע כזה, והזהיר אותנו שמדובר במצב של פיקוח נפש, ולדעתו צריך לנסוע מיד לבית החולים..."

"כאשר שאלנו את בני המשפחה האם עשו את הסגולה המובאת בגמרא, השיבו בני הבית בחיוב, ואז שאלנו: האם עשיתם בדיוק כפי שמובא שם? בני הבית נזכרו שהעצם על הקדקוד לא היתה של הודו אלא בשר רגיל. הורינו להם לנסוע עם האמבולנס הביתה, ולהביא שארית מעצם-ההודו שאכל הבחור, ורק אם זה לא יצלח, לנסוע אח"כ עם הגוי לבית החולים.

דקה מתוקה - 60 שניות על הדף היומי

מה אמר רבי ישראל סלנטר בערב יום הכפורים לאדם שלא הבחין בו מרוב חרדת הדין?

שבת דף ג

"לא תשייליה במסכתא אחריתי, דילמא לאו אדעתיה. דאי לאו דרבי גברא רבה הוא - כספתיה"

כספתיה', ומבואר מזה אדרבה, שמשום שהוא גברא רבה הוא כן יכול לתרץ ממסכת אחרת. ותירץ, שהן אמנם מה שקשה לאדם לעסוק בענין אחר הולך וגדל לפי יכולת הגברא רבה' לאותו נושא שהוא מרכז את עיונו בו, אבל מאידך גיסא יכול הוא להתגבר על כך, ובזה, ככל שהאדם גדול יותר כך יגדל כושרו לענות גם במסכת אחרת למרות ההפרעה שנוצרה בו מתוך הפסק עיונו. מספרים על רבי ישראל מסלנטר זצ"ל, שבערב יום הכפורים פגש בתלמיד חכם וירא שמים גדול, שכל הימים הנוראים החל מימי אלול היה חרד מאימת יום הדין, וכששמע קול תקיעת השופר היה מזדעזע ואימה גדולה נפלה עליו, ומיום ליום גברה האימה והחרדה עד שעברו ימי ראש השנה ועשי"ת, וכשהגיע ערב יום הקדוש יום הכפורים היה כולו אחוז אימה ופחד יום הדין, עד שכשפגש את ר' ישראל מסלנטר זצ"ל, אשר היה ממקורביו, לא השגיח בו ולא נתן לו שלום. אמר לו ר' ישראל: אם אתה ירא מאימת יום הדין, מה אני אשם בזה?... כך הראה לו ר' ישראל את דרך המוסר, שאף כאשר האדם עומד במדריגות הגבוהות ביותר של דבקות בה', גם אז חובה עליו לראות את הנעשה על הארץ, ולמלא את המוטל עליו כלפי החברה.

(דברי מוסר, מאמר כ"ג, הובא ב'מתיבתא')

ומפרש רש"י: כלומר, שאין לבו למסכת זו, שמא יתבייש. הגרצ"פ פרנק בהר צבי (שו"ת, או"ח ח"ב סי' יא) מקשה, למה תלה רבי חייא את דבריו רק בזה שרבי יתבייש, הרי עצם הטעות בדן מצד עצמו הוא יותר היזק וקלקול בחילול שבת, ובודאי שעל גילוי פנים בתורה שלא כהלכה צריך להצטער יותר מחשש בושה. ומתיר, שוודאי רבי חייא לא חשש על רבי שישכח עצם הדין, שבטוח היה שרבי יודע בכל הש"ס. אלא שכאן, אחרי שרבי השיב לרב מה הדין, שאל רב את רבי 'מאי טעמא', שיאמר לו סברא, ועל זה אמר לו רבי חייא לא תשייליה במסכתא אחריתי.

בפחד יצחק (שבועות מאמר ט) כתב, שלכאורה נראה שמניעת השאלה במסכת אחרת היא מחמת חולשתו וקוצר ידו של הנשאל, אבל בדברי רבותינו מבואר להיפך, שאזהרת השאלה במסכת אחרת באה להדגיש את צד הגדלות של הנשאל, והיינו שדווקא גדלותו של אדם היא המחייבת השתקעות גמורה ומוחלטת במסכת שהוא עומד בה עד כדי שלילת אפשרות התשובה במסכת אחרת. ואדרבה, עד כמה שתחסר מדת גדלו של הרב, כן לעומת זה יקטן חומר האזהרה של השאלה במסכת אחרת.

בספר הזכרון משכיל ליהודה (עמ' ר) הביא ששאלו את הגר"י הוטנר, שהגמרא הרי מסיימת 'דאי לאו דרבי גברא רבה הוא,

סגולה ביום הפורים להשכים בבוקר, ולהרבות בתפילה ובבקשה לפני השי"ת על כל משאלות לבו, וגם על בני חיי ומזוני

"אם מצאתי הן בעיניך המלך יינתן לי נפשי בשאלתי" • אוצר סגולות ליום הפורים

וכן על ידי לימוד התורה מבטלים כוחו של עמלק, ועל ידי מחיית עמלק באה פקידה לעקרים שבישראל, וכל העוסק בתורה בין מגילה דלילה למגילה דיומא מובטח לו שהוא בן העוה"ב, וגדול יום פורים כיום שנתנה בו תורה.

וכבר ראינו שבהרבה מקומות נהגו להיות נעורים בליל פורים ולעסוק בתורה.

ד. שעת קריאת המגילה היא עת רצון מופלג, ולב חכם ומשכיל יתבונן בזאת, ויוסיף לקח בגודל רוממות השעה שמעטים כמוהו בכל השנה כולה.

ה. בשעת סעודת פורים סגולה שתתקבל בקשתו של כל יהודי.
ו. אשרי האיש אשר אומר תהלים בשירה ובזמרה, בשמחה ובכוונת הלב, בקדושה בטהרה, באימה וביראה. ואשרי המרגיל עצמו בשירותיו לאמרם בקול נעימה וזמרה, שיכולים להמתיק כל הגבורות ולזמר כל עריצים, ולהכרית כל החוחים והקוצים הסובבים את השושנה, כביכול.

ז. פורים הוא עת רצון לתשובה, ומה שאפשר להשיג ביום הכיפורים בדרך של 'תשובה מיראה', אפשר להשיג ביום פורים בדרך של 'תשובה מאהבה'. והעושה תשובה ומשפיל עצמו ומתנהג בענווה, ורואה את עצמו כמי שחציו חייב וחציו זכאי, וכאילו הוא מתחייב באשם תלוי בכל יום, אזי הקב"ה יקבל תשובתו ויתן לו בנים בעלי קומה עוסקים בתורה ומקיימי מצוות ויזכה לחיי עוה"ב.
ח. על ידי נתינת צדקה לעניים, מידה כנגד מידה, הקב"ה מקבל אותו ותפילותיו נכנסות לפני ולפנים, אבל לא יתן כספו לעניים כדי שיתפללו עבורו, שמצינו הרבה שעשו כן ולא נענו, רק כיוון שהוא מקיים מצוות הצדקה, והקב"ה יעזור לו.

ט. המפזר מעותיו לצדקה, ניתן לו כח לרפאות גופו ונפשו.

א. יום 'תענית אסתר' מסוגל שיתקבלו תפילותינו, ולכן יקדיש אדם מזמנו לומר מזמורי תהלים, ובפרט מזמור 'למנצח על אילת השחר', ואח"כ ישפוך שיחו לפני ה' ויבקש בקשתו ממנו יתברך.
ב. מקובל מפי גדולי עולם, שסגולה ביום הפורים להשכים בבוקר, ולהרבות בתפילה ובבקשה לפני השי"ת על כל משאלות לבו, וגם על בני חיי ומזוני, וכן יכול לעקור כח של עמלק על ידי הזריזות והקימה לתפילה בהשכמה.

ובכלל, זמן התפילה שבשעת הבוקר בעת זריחת החמה, הוא זמן שיוצא המלאך רפאל אשר כל מיני הרפואה בידו, ולכן הוא עת תפילה. וגם אמרו ז"ל שתפילה שמתפלל האדם בבוקר אין מעינים עליו אם הוא ראוי שתתקבל. ולכן יש להשכים ולהרבות בתפילה ובבקשה על כל דבר ועניין, כי זו עת רצון ושמחה בכל העולמות.

בקהילות רבות ונכבדות נהגו לקבוע זמן מיוחד לתפילה ולאמירת פרקי תהלים ביום הפורים, ומתאספין יחד לתפילה בציבור לישועת הכלל והפרט.

ויש אומרים שמי שמסיים כל ספר התהלים בפורים, מובטח לו שתפילתו לא תשוב ריקם. לפי שהציבור טרוד בשאר מצוות היום, היא מצווה שאין לה מבקשים, וחשוב מאד בשמים לומר תהלים ביום זה.

ואפשר להקדים ולהתחיל לומר תהלים מיום י"א אדר, כי הארת יום פורים מתחילה מ"א אדר.

כמו שאמר יעקב אבינו תהלים בלילה להינצל מלבן, ממנו למדו מרדכי הצדיק וסיעתו לומר תהלים בלילה להינצל מגזירת המן.

ג. כל הלומד תורה בזמנים הללו אשר רוב הציבור פנוי בהם מן הלימוד, נוטל שכר כולם, וזוכה לבן שיאיר את עיני העולם בתורה.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

קריאת מגילה במוצאי פורים דפרזים באוטובוס בדרך לירושלים - האם מועילה?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

לירושלים.

אך שונה הדבר בתושב ירושלים שנסע לבני ברק וחוזר לכרך, שדעת החזון איש שכאן זה לא חיוב חדש של מוקף בן יומו אלא חוזר למקור, שבו הוא קבוע, וממילא מחויב בקריאה של ט"ו. אם כן יכול לקרוא גם בהיותו בדרך.

אכן מו"ר הגרמ"ש קליין שליט"א דקדק בלשון הרמב"ם שכתב על בן עיר שהלך לכרך שיצא מכלל מוקף, משמע שכשחוזר לכרך נדון כבן עיר שהולך לכרך לקבל דין הכרך מחדש. אך גם לפי דבריו, מי שנסע לבני ברק ביום לאחר עלות השחר ולא נתחייב כבן עיר, ובמוצאי פורים של בני ברק חוזר לירושלים, בוודאי חייב גם בהיותו בדרך ויכול לקרוא, וכאמור לא יוכל לצאת ע"י שישמע ממי שהוא בן עיר שנסע לכרך.

שאלה: אוטובוס קו 402 נוסע מבני ברק לירושלים במוצאי פורים דפרזים עמוס במשפחות שרוצות לחגוג את הפורים דמוקפין. כשיגיעו לירושלים השעה תהיה מאוחרת, אחד הנוסעים הוציא מגילה כשרה ומבקש שמי שידוע לקרוא יקרא במשך הנסיעה להוציא את ציבור הנוסעים ידי חובתם. האם אכן מועיל לקרוא בעודם בדרך לפני שהגיעו לירושלים?

תשובה: יש נוסעים שמועילה להם קריאתם בדרך, ויש נוסעים שלא יועיל שיקראו בדרך, ונבאר: בן עיר שנסע לכרך ודעתו להתחייב בדין מוקף בן יומו, להשיטות שמתחייב גם כשהגיע לאחר כניסת הלילה, לא יחול חיובו עד שיגיע לירושלים, ובעודו בדרך, שיצא מבני ברק ועדיין לא הגיע לעיר המוקפת חומה, אינו חייב במגילה, ומה שקורא בזמן זה לא יועיל לפטרו כאשר יגיע

י"ג באדר | תענית אסתר

ביום זה בשנת ג' אלפים ת"ו, נקהלו היהודים בעריהם בכל מדינות המלך אחשוורוש, לשלוח יד במבקשי רעתם.... יום זה נקרא "יום ניקנור", אחרי ששר צבא זה בחיל אנטיוכוס אשר הניף ידו על יהודה וירושלים ואמר מתי תיפול לידי וארמסנה, וביום זה נהרג בקרב...

יארצייט:

- ד' אלפים תתקע"ז: רבי יהודה ב"ר שמואל החסיד זצ"ל, ב' ספר חסידים. (וי"א בט' אדר)
- שכ"ח: רבי ישראל איסרבל ב"ר ב"ר יוסף זצ"ל, אבי הרמ"א זצ"ל.
- תקפ"ז: רבי דוד ב"ר מאיר הכהן זצ"ל, המגיד מראדומיזשלא.
- תרנ"ד: רבי נחמן ב"ר צבי אריה גולדשטיין זצ"ל, מטשערין, ב' ליקוטי עצות החדש ועוד.
- תרע"ט: רבי שלמה ב"ר חנוך העניך מייער זצ"ל, האדמו"ר מסאסוב, ב' מנחה חדשה.
- תר"ץ: רבי חיים יעקב נפתלי ב"ר אברהם בנימין זילברברג זצ"ל, מו"ץ בוורשה, מהדיר ספרי מהרא"ל צינץ וב' תורת חיים ועוד.
- תרצ"ב: רבי יחזקאל ב"ר הלל אריה לייב ליבשיץ זצ"ל, ב' המדרש והמעשה.
- תשי"ז: רבי שמואל גרונום ב"ר יוסף יצחק גריינמן זצ"ל, מחשובי תלמידי הח"ח.
- תשכ"ה: רבי אשר זעליג ב"ר צבי מיכל הכהן שפירא זצ"ל, ב' סדר השביעית.
- תשמ"ז: רבי משה ב"ר דוד פיינשטיין זצ"ל, ב' אגרות משה, דברות משה ועוד, ור"י תפארת ירושלים.
- תשנ"ג: רבי יחיאל ב"ר לוי יצחק לייפר זצ"ל, האדמו"ר מנדבורנא-אראד י-ם.
- תשנ"ז: רבי משה ב"ר יחיאל מלכה זצ"ל, רבה הספרדי של פ"ת וב' מקוה המים, פני משה ועוד.
- תשס"ח: רבי צבי יצחק ב"ר יהודה מאיר אברמוביץ זצ"ל, רבה של חצור-הגלילית וב' טעם הצבי.
- תשע"ז: רבי יוחנן ב"ר משה סופר זצ"ל, האדמו"ר מערלוי, ב' אמרי סופר, אפריון חתנים ועוד.

מה הם הסימנים המבטיחים כי המצה נאפתה במידה שלא תחמיץ?

בשעה שהמצה כבר צוננת; אך יש אומרים שבמצות שלנו שהן דקות וגדולות, תקף הסימן כבר כשהמצה הצטננה, ובלבד שלא עבר זמן רב מהאפייה, שאז יתכן שהתייבשה. ויש מוסיפים סימן רביעי - כשתוחבים אצבע במצה לא נדבק בה בצק; ויש חולקים.

[שו"ע תסא, ג' וס"ק יג-טו; ביאורים ומוספים דרשו, 27-28]

כלל הוא בידינו, שמצה האפויה כל צורכה אינה מחמיצה עוד לעולם. ושלשה סימנים יש לכך שהמצה אפויה כל צורכה: א. כשפורסים את המצה לא נמשכים ממנה 'חוט' בצק. ב. 'קרימת' פני המצה, כלומר השתנות גוון פני המצה ממראה בצק למראה אפוי. וסימן זה תקף גם בשעה שהמצה כבר צוננת. ג. המצה אינה נפרכת כשמטלטלים אותה. וסימן זה אינו תקף

מהו סימן 'קרימת פני המצה' המבטיח שהמצה לא תחמיץ בעתיד?

וקרימת פנים נחשבת כסימן אף במקרה שפנים המצה רך. ובמצה דקה, כנהוג, די בקרימת פנים של צידה האחד, ואילו לגבי מצה עבה מאד - יש שכתבו שאין לסמוך אף על קרימת פנים משני הצדדים, כי אם על הסימן האחר (ראה לעיל), שאין חוטים נמשכים ממנה בעת פריסתה.

[ביאורים ומוספים דרשו תסא, 33, 34 ו'36]

כאמור, אחד הסימנים לכך שהמצה אפויה במידה שאינה מחמיצה עוד, הוא 'קרימת פנים', דהיינו השתנות גוון פני המצה ממראה בצק למראה אפוי. ויש אומרים שאין צורך בקרימת פנים מלאה, אלא די בקרימה מעטה, המורה על כך שהמצה אפויה לשליש או למחצה; ויש אומרים שצריך שפני המצה ישתנו לגוון לבן ובלתי מבריק.

האם מותר להוציא את המצה מהתנור או להזיזה בתוכו לפני אפייתה?

אך אף הם עצמם נהגו להחמיר שלא להפוך את המצות בתנור. ויש אומרים שלכתחילה אין להפוך את המצה בתוך התנור, או להגביה, בטרם נאפתה כשיעור הנ"ל, ויש שהחמירו אף שלא להזיזה כלל בתוך התנור בשלב זה.

[שו"ע תסא, ג' משנ"ב טז, וביה"ל ד"ה ויש; ביאורים ומוספים דרשו, 37]

אין להוציא מצה מהתנור טרם שנאפתה במידה הנדרשת למניעת חימוצה בעתיד (ראה לעיל), ואף על מנת להחזירה אל התנור לאלתר; מחשש שהחזרתה לתנור תתעכב, וביתיים תחמיץ. והגבהת המצה בתוך התנור בעזרת המרדה, על מנת להעבירה ממקום למקום, או להופכה - יש אומרים שהדבר מותר לכתחילה,

* מצה שנאפתה בתנור גז, בתנור חשמלי, או בתנור המוסק באש הנוצרת באמצעים כימיים - דינה כמצה שנאפתה בתנור המוסק בעצים, וניתן לקיים בה את מצות אכילת מצה בליל הסדר.
* יש לחמם את התנור לפני הנחת הבצק של המצה בתוכו; ואם לא עשה כן - יש האוסרים את המצה באכילה בפסח, משום החשש שבמהלך חימום התנור, טרם שהגיע למידת החום הנדרשת לאפייה, הבצק התחמם והחמיץ.
* מצה שנאפתה בגומה החפורה בקרקע של 'כירה' - ניתן לקיים בה את מצות אכילת מצה בליל הסדר.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

אילו מאכלים נהגו בני אשכנז לאוכלם בפסח רק לאחר שטיפה משולשת?

לשוטפם לפני הפסח. ונהגו גם להשרותם במים למשך שלוש שעות, כולל החלפת המים בין שטיפה לשטיפה; ובדיעבד ד"י בהשרייה למשך מחצית השעה. אולם, בפסח עצמו, אין להשרות את המאכלים בכלי מאכל.

[שו"ע תמוז, א, משנ"ב מז-נא, שעה"צ נח, וביה"ל ד"ה הבשר]

מוצרי חלב, דגים מלוחים, ירקות כבושים, וכיוצא בהם, שנמלחו במלח שלא נבדק כראוי מחמץ - מנהג בני אשכנז שלא לאוכלם בפסח, למעט ביום טוב אחרון בחוץ לארץ. אולם, אלו מתוך המאכלים הנ"ל אשר נהוג לשוטפם במים לפני אכילתם בכל ימות השנה, נהגו לאוכלם בפסח לאחר שטיפתם במים תוך כדי שפשוף, שלוש פעמים; ולכתחילה יש

שעת ה"רתיחה" כביכול של מידת הרחמים, זוהי שעת קריאת המגילה, אז נפתחים ביתר עוז מעיינות החסד העליונים. וזוהי שעת רחמים מופלאה ונוראה שאין לה זכר בזמנים אחרים ואף לא בתפילת נעילה, ומושפע שפע של תורה שבה נכלל הכל. (הגר"ש פינקוס זצ"ל פורים עמ' קג)

נשתדל מיד לאחר קריאת המגילה שהיא עת רצון אדיר, לבקש שפע ברוחניות וגשמיות לעבודת השי"ת.

מי שאינו מוכן אף פעם להלוות כסף לאחר - האם יצא מכלל 'עמיתך'?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

העובר על עבירה שהיא מענייני המידות כגון כעס או גאווה, כתב להלן שאין לגנותו עבור זה, כיון שיש בזה הרבה גדרים שלפעמים מותר להתנהג כך, ומשתנים הדברים לפי האיש והזמן והמקום, ורגילים בני אדם לטעות בזה.

וכן העובר על לאו שאין בו מעשה [אפילו כמה פעמים] כתב לקמן שאינו יוצא בכך מכלל 'עמיתך'. על עבירות שבין אדם לחברו כמו גזל נזק צער ובושת, כתב לקמן שאינו יוצא מכלל 'עמיתך' בעבורם, אף שעובר עליהם כמה פעמים, כיון שבעבירות אלו היצר מטעה אותן שמותר, ורק אם מדובר בגנב או גזלן פשוט, שאין לתלות שיש לו במה לטעות בשום אופן, יתכן שיוצא על ידי זה מכלל 'עמיתך'.

וכן לענין מי שאינו מוכן אף פעם להלוות כסף לאחר, כתב לקמן שאדם טועה באיסורים כאלו שבין אדם לחבירו, שסובר שאין זו אלא מידה טובה בעלמא, ולכן אינו יוצא מכלל 'עמיתך' מטעם זה. וכן אדם שאינו קובע עיתים לתורה, כתב לעיל שאינו יוצא מכלל 'עמיתך' עבור זה, כי בעוונותינו הרבים נחשב לאנשים כהיתר, שסוברים שכיון שהוא טרוד לפרנסתו פטור מתלמוד תורה, ואינם יודעים שאפילו איש עני ביותר חייב לקבוע עיתים לתורה.

עוד מציינים ב'ביאורים ומוספים', כי מדברי ה'חפץ חיים' כאן משמע שאף אם לא הוכיחו, אם רואה שפרק מעליו עול מלכות שמים ועבר עבירה המפורסמת כמה פעמים, כבר יצא מכלל 'עמיתך' ומותר לגנותו ולשנאותו. אמנם במקום אחר מביא ה'חפץ חיים' מדברי המהר"מ מלובלין, שאסור לשנוא אף רשע גמור כל זמן שלא הוכיחו, והוסיף שבדור הזה אין מי שיודע להוכיח ולכן כולם נחשבים כמי שלא הוכיחם ואינם בגדר רשעים גמורים, שהרי אם היה מי שיודע להוכיח אולי היה מקבל ושב בתשובה. והביא דבריו החזו"א (יו"ד סו"ס ב). וראה עוד בענין זה בביאורים ומוספים.

בהלכות הנלמדות היום (כלל ד סעיף ז) מפרט ה'חפץ חיים' את האופנים בהם מותר לדבר לשון הרע על עוברי עבירה: אדם שאין דרכו להתחרט על חטאיו ואין פחד אלקים לנגד עיניו, כמו הפורק מעליו עול מלכות שמים לגמרי ח"ו [וראה ב'ביאורים ומוספים' לענין יהודים שאינם שומרי תורה ומצוות בזמננו, האם נחשבים תינוקות שנשבו], או אפיקורסים.

וכמו כן, אדם שאינו נזהר מעבירה אחת מפורסמת "שכל שער עמו יודעים שהיא עברה", אזי מוכח שלא עושה כן מחמת שיצרו גובר עליו אלא שהולך בשרירות לבו - אנשים אלו מותר להכלימם ולספר בגנותם, בין בפניהם ובין שלא בפניהם [וראה שם לגבי חיובים נוספים של 'בין אדם לחברו' שאין נוהגים לגביהם].

אמנם, לגבי מי שלא פרק עול מלכות שמים לגמרי, ואינו אפיקורוס, אלא שאינו נזהר בעבירה אחת כנ"ל, דרושים כמה תנאים כדי להתיר לספר עליו לשון הרע: א) שאת העוולות שעל ידן הוחזק לרשע, יראה בעצמו ולא בשמיעה מאחרים, אלא אם כן הוחזק כן בעיר מחמת שמועות רעות שיוצאות עליו תמיד. ב) עליו להתבונן היטב על פי דרכי התורה אם זה באמת עוון, ולא יחליט תיכף את הענין בדעתו. ג) שלא יגדיל את העוולה יותר ממה שהיא. ד) שיכוון לתועלת - שיתרחקו בני אדם מדרך רשע, אך לא יתכוון ליהנות מהפגם שהוא נותן בו, ולא מצד שנאה שיש בו עליו. ה) שלא יספר בסתר, ואילו בפניו יחניף לו, אלא יספר בפרסום, אם לא שיש לו פחד ממנו, או מפני חשש מחלוקת. ב'ביאורים ומוספים' מביאים פרטים נוספים בדין זה: העובר על עבירה מדברי חכמים, כתב ה'חפץ חיים' לעיל שמותר לגנותו אם עבר עליה ברבים או כמה פעמים [וראה שם עוד דעות בזה]. העובר על דבר שיש בו מחלוקת והכריעו הפוסקים להחמיר, יש שכתבו שכיון שהוכרע לאיסור הרי זה כעובר עבירה גמורה. העובר על דבר שיש בו פנים להיתר ולאיסור מצד אופני פרטי המעשה, ויש מקום לטעות בזה, כתב ה'חפץ חיים' לקמן שלא יצא בזה מכלל 'עמיתך' ואסור לגנותו גם אם עשה המעשה באופן האסור.